

14.6.2018

Viite: OM 7/481/2017

Valtiovarainministeriön lausunto unionipetosdirektiivin täytäntöönpanoa valmistelleen työryhmän mietinnöstä

Oikeusministeriö on pyytänyt lausuntoa unionipetosdirektiivin täytäntöönpanoa valmistelleen työryhmän mietinnöstä.

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2017/1371 unionin taloudellisiin etuihin kohdistuvien petosten torjunnasta rikosoikeudellisin keinoin (ns. unionipetosdirektiivi) annettiin 5.7.2017. Jäsenvaltioiden on saatettava direktiivin noudattamisen edellyttämät lainsäädäntömuutokset voimaan viimeistään 6.7.2019. Oikeusministeriö asetti 1.11.2017 työryhmän, jonka tehtävänä oli arvioida, mitä lainsäädäntömuutoksia direktiivin täytäntöönpano edellyttää ja valmistella tarvittavat lainsäädäntömuutokset. Työryhmä laati mietintönsä hallituksen esityksen muotoon ja se luovutettiin 20.4.2018.

Työryhmän mietinnössä ehdotetaan muutoksia rikoslakiin. Suomen ulkopuolella tehdyissä direktiivin mukaisissa rikoksissa ei enää jatkossa olisi kaksoisrangaistavuuden vaatimusta Suomen rikosoikeuden soveltamisen edellytyksenä silloin, kun rikoksen tekijänä on Suomen kansalainen tai henkilö, joka rikoksen tekohetkellä asui tai oikeudenkäynnin alkaessa asuu pysyvästi Suomessa. Avustuksen väärinkäytölle säädettäisiin törkeä tekemuoto. Virka-aseman väärinkäyttämistä koskevaa rangaistussäännöstä ehdotetaan muutettavaksi niin, että säännös soveltuisi myös kansanedustajaan silloin, kun tämän tehtävänä suoraan tai välillisesti on varojen tai muun omaisuuden hallinnointi, jos kansanedustaja tässä tehtävässään toimii tällaisen omaisuuden oikean käyttötarkoituksen vastaisesti omaisuuden varaamiseksi, osoittamiseksi, maksamiseksi tai käyttämiseksi tiettyyn tarkoitukseen ja näin vahingoittaa tai yrittää vahingoittaa unionin taloudellisia etuja. Lisäksi virka-aseman väärinkäyttämistä ja törkeää virka-aseman väärinkäyttämistä koskevat rangaistussäännökset soveltaisivat nykyistä laajemmin myös ulkomaiseen virkamieheen, jos teko olisi direktiivin mukainen varojen väärinkäyttö. Oikeushenkilön rangaistusvastuuta laajennettaisiin siten, että oikeushenkilön rangaistusvastuusta säädettyä sovellettaisiin arvonlisäveroon kohdistuvaan veropetokseen ja törkeään veropetokseen. Oikeushenkilön rangaistusvastuusta säädettyä sovellettaisiin myös petokseen ja törkeään petokseen silloin, kun kyseessä olisi direktiivin mukainen unionin taloudellisiin etuihin vaikuttava petos. Rikoslain veron ja avustuksen määritelmiä muutettaisiin siltä osin kuin niissä edelleen viitataan Euroopan unionin sijasta Euroopan yhteisöjen lukuun kannettaviin maksuihin ja Euroopan yhteisöjen talousarvioihin.

Lisäksi lakia valtiontalouden tarkastusvirastosta ehdotetaan muutettavaksi niin, että tarkastusviraston olisi nykyisten ilmoitusvelvollisuuksiensa lisäksi ilmoitettava Euroopan petostentorjuntavirastolle (OLAF) ja muille toimivaltaisille Euroopan unionin viranomaisille kaikki sen tehtäviensä hoitaessaan tietoonsa saamat teot, jotka voidaan luokitella direktiivissä tarkoitetuiksi rikoksiksi.

Valtiovarainministeriö kiittää mahdollisuudesta lausua asiassa ja esittää lausuntoaan seuraavaa:

Unionipetosdirektiivin täytäntöönpanoa valmistelleen työryhmän mietintö on kattava ja hyvin perusteltu. Mietinnössä ehdotettavat rikoslakiin tehtävät muutokset ovat kannatettavia.

Valtiovarainministeriö kiinnittää erityistä huomiota ehdotukseen muuttaa lakia valtiontalouden tarkastusvirastosta niin, että tarkastusviraston olisi ilmoitettava Euroopan petostentorjuntavirastolle (OLAF) ja muille toimivaltaisille Euroopan unionin viranomaisille kaikki sen tehtäviensä hoitaessaan tietoonsa saamat teot, jotka voidaan luokitella direktiivissä tarkoitetuiksi rikoksiksi. Valtiontalouden tarkastusvirastoa koskien on tärkeää ottaa huomioon se, että ilmoitusvelvollisuuden tulee kattaa myös petos- ja rikosepäilyt, mikä sisältyykin työryhmän ehdotukseen. Lisäksi olisi painotettava sitä, että valtiontalouden tarkastusviraston olisi mahdollisuuksien mukaan huolehdittava ilmoitusvelvollisuuden toimeenpanosta yhteistyössä toimivaltaisten viranomaisten kanssa. Ottaen huomioon sen, että ilmoitettavien tapausten lukumäärän arvioidaan olevan melko vähäinen ja sen, että esimerkiksi Euroopan petostentorjuntavirasto OLAF:n ilmoituskanavien hallinnointi vaatii tehtävään koulutettua henkilöstöä, olisi resurssien käytön näkökulmasta tarkoituksenmukaista huolehtia ilmoituskanavien käytön keskittämisestä nykyisille viranomaisille. Jatkossa olisi huolehdittava siitä, että myös muiden toimivaltaisten Euroopan unionin viranomaisten kuten Euroopan syyttäjävirasto EPPO:n edellyttämät raportointi- ja ilmoitusvelvoitteet hoidettaisiin kansallisesti mahdollisimman keskitetysti.

Mietinnöstä ilmenee, että lainsäädäntöehdotuksista ei ole suoraan johdettavissa taloudellisia vaikutuksia niin, että viranomaisille voitaisiin osoittaa aiheutuvan direktiivin täytäntöönpanosta lisäkustannuksia. Valtiovarainministeriö pitää kuitenkin tärkeänä, että mikäli lisäkustannuksia myöhemmin ilmenisi, kustannukset on katettava valtiontalouden kehyspäätösten ja valtion talousarvioiden mukaisten määrärahojen ja henkilötyövuosimäärien puitteissa, mikä on myös todettava muutosten valmisteluun liittyvissä säädösesityksissä.

Valtiosihteeri kansliapäällikkönä

Martti Hetemäki

Osastopäällikkö, ylijohdaja

Terhi Järvikare

Jakelu

Oikeusministeriö
Valtiovarainministeriön kirjaamo